

O. III. 53 (früher A. G. III. 4).

Aus dem Fäpffischen Münzkabinett, nach Wilhelm Diefenbach Zeugnis im Wandortskatalog von A. G.; in dem älteren Fäpffiana-Verzeichnissen nicht erwähnt. - Eine alte Bibliotheks-Signatur (?) L. 2 auf Bl. 1^r. - Papier: Messpapier: 1) Doppelblatt, im Druckbild ein K, ähnelnd Datirung 1774, Dargestellt Papier aus dem letzten Viertel des 16. Jh.; 2) im Kreis ein Diagonal, darin Kreis über Straßburg, ähnelnd Datirung 1242, Papier aus Hof in Bayern (?), letztes Viertel des 16. Jh.; 3) Messpapier der Stadt Kempten, letztes Viertel des 16. Jh., ähnelnd, aber nicht gleich Datirung 1747. - Bl. 1 durch Unterlagen von Papier aus dem Rändern übergeben, im Übrigen, abgesehen von Nachblättern der Finten und von Fäpffigkeitsblättern, gut erhalten. -

49 bei der Katalogisierung nummerierte Bl.

21,6 x 16,5 cm. Lesefreier Raum 16,5 x 10 cm. -

Bl. 1-38 ungezählt; Bl. 39-49 in der Mitte gefaltet und zweifach gefaltet. - Ohne besondere Anordnung. -

Einband von ca. 1920: Halb-Pergament, Pergament mit braunem Papier überzogen. -

Freiherr Bonaventura von Bodegg, Herr zu Elgg
(St. Zürich), 1599-1629, Konzepte zu Briefen.

Bl. 1^r enthält mir das Papier L. 2. (Bibliothekssignatur? oder - Liber 2?).

Bl. 1^v leer.

Bl. 2^r Brif an Zindelin. Überschrift: Zindelino.)

Auf: Anxium te fuisse de rebus Suevicis, Vir clarissime, satis indicant litterae tuae, et, ut verum fatear, magna me quoque molestia constans | ille rumor de Caroli Ducis captivitate affecerat, | ... handelt weiter von dem Krieg in Polen und anderen Offizieren und von der Belagerung von Ostern.

Bl. 3^r 1^l. Das erste Brif: frustrata potentissimi hostis pertinacia vincendique studio ad omnem posteritatem

gloriosam | clarissimamque victoriam consequi possint. |

Ll. 3to laur.

Ll. 4to zweiter Brief an Zindelin, überpfaffen: Zindelino. |

Auf.: Italicis novis pruthenicum adiunxi, Vir Clarissime,
etsi osten- | tum potius quam novi quidpiam. Ut vero
ad- | scriptio indicat, simile prodigium Anno 97. misera- |
bilem illam gravissimamque liuoniae cladem praedi- |
xit, quo magis verendum, ne par calamitas | Borussiae
portendatur. ... At Bononiense | miraculum de monacha,
quae triduum ad | desperationem medicorum aegrota
minima dosi | pulueris ex corpore Raimundi Catalani
sca- | turientis, sanitati continuo restituta fuit, | scio
oppido ridebis, quamquam dolendum etiam hisce | mona-
chorum praestigis ad questum stabiliendamque | idolatriam
inuentis plus fidei quam veris ad | paenitentiam ... commone-
facientibus ostentis passim adhiberi. | [Ll. 4to] Ordines belgij
diuturna obsidione ostendana fatigati | neutiquam arbi-
tror ... De | Alberto magis adducor ut credam eius instinctu |
Niuernensem in Angliam et ad | Belgii status pacis trac-
tandae causâ missum, | adeoque id ipsum legato hispa-
nico ad Vesperum | cum orato secreto colloquendi ansam
praebuisse. | 20. Maij 1602. |

Don Lopez primo Köpfe, ^[Ondraus Lützner, vgl. Ll. 7te] den er im letzten Romme erüb
Mittelnd auyfallt sat, set er faüte moxyen woxen mangal-
suffen Safäsigung, woxen Unflapab nüd woxen pfündlyfen
Latzagnub entlassen. ... Quod si, Vir Clarissime, probi ac
docti | [Ll. 5to] alicuius viri qui hac instituendorum filiorum |
meorum conditione uti vellet, forte Heidel- | bergae facultas
esset, gratissimum mihi foret | si tuis ad amicos literis
humanissime perficeres, ut huc se primo quoque tempore
transferret. | Salarium illi annuum erit 24 florenorum |
et mensa mecum communis. 20. Maij. ...

Ll. 5to Dritter Brief an Zindelin, überpfaffen: Eidem.

Auf.: Si domesticum illud malum superioris | hebdomadae

C. III. 53.

male me habuit, V. C., maiori | certè molestia triduo post
in vigilia pente | costes subsecutum incommodum nos affecit. |

Vinba find, ofu das jamrud atmas macta, in pin hais
singabrosen, find Iernu, urfem fia in Bflosser zwiner
Distan arbrofen fatten, vorumtlich Inuf ein Quereiff in
hais vpprakt, gnflofen, ofu viel Danta mitzünfwan. [Vgl. Bl. 7¹⁰]

[Bl. 6^r] Italerum | falsas atque inanes spes de Rege Scotie
et [Bl. 6¹⁰] Geneuensibus quis non rideat? ... Annon est varus
ille quoque | rumor crematum iussu regis Ecclesiae mi | nistrum,
qui pontificem appellarat Antichristum. | atqui actum in
Galliis hoc ipso de vera religione, et | pii simul omnes flammis
addicti. Scribae | Turcico siue fratrem siue alium quempiam |
in coepto dominatu subditum esse, constantis | rebellionis
nouaeque tyrannidis argumentum | est ... Vale. | 27. Maij. |

Bl. 7^r Antony simul Dantes an Marx, überfrieben: Wasero.

Ans.: Si quis unquam per speciem probitatis | me fefellit,
Vir h[^{uman}onratissime], sanè fuit is Alexander | Creutznerus
filiorum hic meorum praceptor, | Nam cum superiori ae-
state, quod te | minime fugit, eum plane sordidum.

Damit brist der Brief ab. Lemitzwar ist Infulba, non wal
yam dan auf Bl. 4^r in dem Brief an Zindalin in Ruda war.

Bl. 7^r zweiter Brief an Marx, überfrieben: Eidem.

Ans.: libenti animo tuae | petitioni V. S. satisfacio ...

Nactus itaque hominem hunc certum statim ei quam |
inneueras 50 florenorum summam ad te perfe | rendam
dedi. ... Aduentum suum | affinis meus Dn. Rechlengerus
saepe quidem differt, | valetudine impeditus ...

Bl. 7¹⁰ erzählt er von dem von Vorabend von Pfingsten von
ihm Enbrüf von Daban [vgl. Bl. 5¹⁰]. Von Bflüß Dinfes
Dinfes befindet sich, Inuf einen vierten Brief an Zindalin
gekammt, auf Bl. 8¹⁰ n. undet: cum magnum inferre damnum
potuissent, | nihil in ea acceptum sit detrimenti. 7

Bl. 7¹⁰: viertes Brief an Zindalin, überfrieben: Zindelino.

Ans.: Recte sentis V. C. exiguum damnum etiam poner | dum

O. III. 53.

esse in lucro... *fürchtet, die Linde kömmten den Ursprung wieder-
 solan. Geysbergii* | molestiam quoque vobis nocturnos istos
 vultures | exhibuisse minus mirum est, ipsa domo | vulturibus
 olim consecrata. Galli | [Hl. 8te] tandem videntur velle ex-
 pergisci, quod si | Italos transitu prohibuerint, magna pro-
 fectò | fiet ordinibus accessio, quos ego vix tamen | arbitror
 castra ad Ostendam aggressuros | ... Cines suos Admirantius |
 haud dubie consecratos volet, novi hominum^(?) | nec eum
 liberatum esse magni referre putes, | nisi forte satius erat
 edita abhinc triennium | in Juliacensis infinita scelera ac
 flagitia | [Hl. 8to] authoris supplicio quodammodo expiari.

Hl. 8to: fünfter Brief an Zindelin, iiberschriftm: Zindelino.

Auf.: Nassouii egregium strategema his quoque novis
 V. | C. perscriptum est, eriget illud aliquan- | tum Nobili-
 tatis liuonicae animum, et Carolo | importunè lacessita
 polonorum arma procul | [Hl. 9te] a patria reprimendi
 commodè occasionem dabit. ... De Anglis et Scotis nihil
 attinet dicere quam periculosae illos a Reginae ex hac
 vita discesse | excepturae sint trabae, quantaque rerum |
 omnium sit secutura confusio. Sed | de germaniae nostrae
 pomacenam [?] Hungaria | quid? cuius tam lenta ac
 frigida defensio | [Hl. 9to] maiores in dies Turcis animos
 addet, nostris timo- | rem injiciet ... adeoque velut | viri-
 bus auctior graue, uti verer, Germaniae | praesertim vul-
 nus infliget, cuius vulneris et cladis | num vetus ille
 vates Coloniae Agrippinae rectè terminum | constituerit
 nec ne, nouit is | in cuius solius manu, arbitrio et po-
 testate sita sunt | omnia. 10. Junii 1602.

Hl. 10to: sechster Brief an Zindelin [?], ofus Uberschrift.

Auf.: Nathan uoitus, V.C., postridie eius diei, quo huc |
 venit, me manè cum discipulis suis, qui omnes | nobiles,
 conuenit, tuasque litteras cum | nouis reddidit, ex quibus
 primum quidem | illud Nassouii strategema intellexeram, |
 cumque dies dominicus esset, facile ut | manerent impetraui.

De capucino que idem Voitus mihi ex Struckij nostri
sermoni bus narrauit, pro incertis habui, qui enim carere
suspicione potuit eius ordinis hominem cultum veneno
infici velle, cuius sceleris expediendi per alium facilior
ratio erat. In Hungaria aliquanto melius res processit,
nostris partim reuersis, captoque Bassa Turcico. sed
hae decursiones parum habent momenti, totaque belli
gerendi ratio nostra maxime sumptibus sed exiguo
reipublicae constat emolumento. Mauricij expeditio
quò tendat auidissime expecto. Classem suam Hispani
[L. 10°] tandem in Irlandos conuertent, ut spero, et irrito
in posterum conatu. Bene vale. 17. Junii 1602.

L. 10°. Dritter Brief an Daxer; iiboxpsrinton: Wasero.

Ans.: Etsi de affinis mei Dn. Rechlingeri aduentu iam
omnem, Vir humanissime, in hunc annum spem penitus
abici; nam et se... Medicorum consilio balneas cellenses
aditurum scribit... Quapropter tamen cum filios meos
quos nouis dudum vestibus egere intelligo, nihilo minus
imo hoc opportunius nunc accessendos putauit, ut si ex
scabie etiamnum aliquantum laborarent, commodior
hoc anni tempore eius rei curatio adhiberi posset, neque
verò dubito praesentia lavateri nostri facile effici posse,
ne quam pauculis hisce ^[L. 11°] septimanis studiorum iacturam
faciant. Opus vatum.

L. 11°: finbantar Brief an Zindelin; iiboxpsrinton: Zindelino.

Ans.: Praeteritae septimanae noua, cum die Veneris tardius
quam consueuerunt, ad me perferrentur, communicare tibi,
Vir clarissime, non potui, et germanica deinde Landebergius
domum secum detulit. Hesternae verò gallicae conuasa-
tionem Bironianam Finii legati regis fide iudicioque
detectam asserunt; probabilius id quidem quam simu-
lata cuiusquam fuga. Quomodo enim si è fidelissimis
regis, nec ullius nefarii facinoris caussa exulans, his-
pano non suspectus? Quisios verò solui hoc scelere

equidem miror, nec tamen ego credulus illis, quin penitus
abstrusas | metuo istorum insidias. ... [L. 11° Diff.] At simu-
latio ingeniosior cum | sit veritate, etiam prudentissimos
nonnunquam | opprimit. *Opin. Totum.*

L. 11°: viinfte Brief an Duxer; übnspfrinben: Wasero.

Onf.: Consilium meum, quod hisce diebus de | tribus meis
filiis Tegurum ablegandis coepi, | Vir humanissime, pro-
lixius exponet tibi | Lauaterus noster, qui cum hac de re
copio | se et abundanter sum locutus. Sanè | nihil magis
optarem, quàm ut aedium | tuarum vel potius Musaei
illius, | quo hactenus sunt usi filii mei, ea esset | amplitudo
et capacitas, ut simul quatuor | degere in eo commodè
possent. Sed | cum omnino si perexiguam, tum etiam |
obscurius aliquantum; praeterea Carolus | Wolfgangus
meus aequè ac Bonaventura | [L. 12°] tanta visus im-
becillitate laboret, ut | nisi bene luceat, vix ac ne vix
quidem | quicquam possit rectè legere, tute pro | tua pru-
dentia optimè perspicias, iis incom- | mode omnino ac per-
molestè Musaeum | illud tuum cessurum. adeoque ... dico-
coactum me de laxiori habitatione | Lauatero nostro
mandatum dedisse. ... Sed de his omnibus Lauaterus |
noster meis verbis tecum aget prolixius. | 22. Julii 1602.

L. 12°: füinfte Brief an Duxer; übnspfrinben: Wasero.

Onf.: Legi tuas litteras, Vir humanissime, ex quibus | magis
magisque cognoui tam singularem tuum | in me amorem,
quod lubentissime filios meos, | nisi Musaei angustia
obstaret, domi tuae ha- | bere diutius velles. ... Itaque consti-
tutum habeo, vel | dum aliquod domicilium se offerat idoneum, |
vel, quod magis velim, ampliores tibi aedes | contigerint,
filios meos mecum tenere, pla- | neque eam ob causam Laua-
terum nostrum pro- | posito 50 florenorum annuo stipendio
magnopere rogavi, ut his privatum instituendis | operam
navaret: sed adhuc assensum | sustinet, Doct. Lauateri
consilium exploraturus. Etsi enim facile pro sua insigni |

[§. 13°] eruditione praedlectionum vicem privato studio | supplet,
 tamen, quantum prospicio, aegrius | disputationibus
 publicis carere velle vide- | tur. Quamobrem si fortè de
 consilio | patri penitus abrueret, te... rogo, ut... velis iis |
 de alio docto et modesto praepceptore... prospicere. | Gratium
 mihi quoque feceris, si reliquam | eorum suppellectilem
 simul cum rationibus expensi, quae omnia animo gratis |
 simo refundam persoluamque, ad nos | miseris. De Basi-
 lea neutiquam existi- | stimo filiis meis hac etiamnum aetate
 tenuique | admodum iudicio praeditis celebrem | illam aca-
 demiam conducere, ac saepe | numero etiam insciis praepcep-
 toribus tenera | [§. 13°] haec multisque insidiis exposita
 aetas | prava consociatione sodalitiisque circum- | ducitur. ...
 quin etiam hactenus tua | in meos collata beneficia cumulata
 pro- | pediem remuneraturum. 29. Iulii 1602.

§. 14°: Urtas Brief an Zindelin; Urtas Brief an Zindelin.

Urtas: Fratrum baronum à Donau habitos nuper tecum | de
 rebus italicis prudentes admodum sermones, | Vir clarissime,
 lubenter legi, eoque magis, quo | politiori elegantia solent
 omnia abs te comme- | morari. Sed multo gratius fuisset,
 si | illos ipsos huc quoque exspatiatum deduxisses | ...
 Ceterum | Italos etiamnum tyrannidem Hispani patien- |
 tius ferre ... minus est mirum ... Gallus autem cum ad
 stuporem usque proprias omnes iniurias tam auidè
 deuorat | [§. 14°] ... De Mauricio | et ipse nonnihil time- |
 bam, ne quo animi | ardore seu impetu longius prouectus,
 et | à comœatu interclusus, cum numeroso | illo exercitu
 in magnas se difficultates | conjiceret. Sed omnino dex-
 terè ac so- | lenter Ostendam specie simulationis osten- |
 tauit se proficisci, quo magis Helmondanis atque | End-
 hofis ex inopinato oppressis ... Grauensium | vicinorum
 urbe et natura et loco... potiri facilius possit. Asiaticae
 rebel- | liones Turcici imperii occasum atque interitum |
 appropinquare quotidie magis innuunt. et | [§. 15°] qual

istae dementia, vivo adhuc patre | filiis vixdum pueritiam
egressis, gubernacula | velle committere, quorum natu quo-
que maiori | brutum animal infausto genitalium | admota
spem omnem ulterioris prolis ademit, | ut vel hinc quoque
assequi coniectam liceat, | defecturam breui progeniem
Othoma- | nicam. 5. Augusti 1602.

Ll. 15^r: naunter Brief an Zindelino; iberschriften: Zindelino.

Auf.: Bironium certissimis prodicionis argumentis | atque
indiciis multisque testibus euictum miror | culpam at-
que erratum suum tam leuiter agnouisse. ... In depre-
cantium verò oratione | Regisque responso dicendi
Gallis propriam | minusque consideratam libertatem
commodum | [Ll. 15^r] est animaduertere ... De Mauricio
quid haec septi- | mana adferet noui, vehementer ex- |
specto, | vereor nonnihil, ne vel ob hostis nouo Nea- | poli-
tano milite aucti accessum, vel ex | superioribus assi-
duis pluuiis secuturaam | inundationem, vel denique ob-
sessorum Oten- | danae virtutis aemulatione in tuenda
urbe | affirmatum animum, re infecta ab obsidio- | ne
decidere cogatur. | Quod non solum filiae meae
omnem nuper beneuolentiam | praestiteris, verum etiam
coniugem meam quae | Badenam breui est profectura
tam humaniter | inuitas, maximas tibi, Vir Charissime,
ago | gratias ... [Ll. 16^r] ... cupit enim iter hoc uno die |
vel maximè expedire. Tum vicissitudo | postulat, ut
cum coniuge tua nos prius | inuisas. 19. Augusti 1602.

Ruff von Ll. 16^r und Ll. 16ro laur.

Ll. 17^r: passive Brief an Wasero; iberschriften: Wasero. 5. Feb. 1618.

Auf.: Germanicum hoc scriptum, quod nudiustertius Franco-
furto | accepi, V. C., communicandum tecum censui. est
perdocti | cuiusdam viri atque acri iudicio et zelo prae-
diti, et | qui exulcerato hoc tempore magni illius (Hanouici- |
suspicio) dati scandali offensam mitigare | studet.
Equidem praecepto illa indulgentia cum | nulla aedificatione

coniuncta ad quam necessario | collimare quivis magistra-
tus debet, pernicacia Ju- | daeorum munire quidem
viam potuit, | conversioni eorundem seruire non potuit. |
Memorable illud Arstesi Iudaei in agro Wirten- | bergico
olim conuersi exemplum haud abs re | foret passim innotescere.
Figuri meminere | abhinc annis aliquot salubri tuo monitu |
historiam illam typis vulgatam, quae si recudere | tua,
ipse mihi exemplaria aliquot, quae diu | iam ac saepe
desideraui, lubenter compararem. | De nouis tuis gal-
licis habeo gratiam. redeunt illa tardius; id ne aegre
feras rogo. | [Ll. 17⁹] Saxoniae Elector Heidelbergam
uenturus dicitur, ut | natum Palatino Electori nuperrime
filium e | sacro baptismate pro more suscipiat: qui si |
per oblatam hanc suavis colloqui et iucundae conuersa-
tionis occasionem ad Unionis suscipiendum | simul fo-
dus adduci poterit, euangelicae veraeque | Christianae
Reipublicae plurimum commodarent. Nos sane... assiduis
precibus adiutemur. | Opus satim am-fudr.

Ll. 18^m: finbantur Brief an Wapser; ibid. p. 18. Aug. 1618.

Ans.: Ex tuis literis, V. C., thermis Badensibus usum te |
hac aetate intellexi, eas tibi tuisque salutare | ex
animo precor ac voueo et voti velut symbolum hungaricum
mitto, quem... ut | boni consulas velim. | Quod de
negotio Religionis apud Batavos componendo | ad eosque
mittenda legatione, quod meum Vir | optime consilium
expetis, cum te pro mutua nostra | ac veteri amicitia
id facere non dubitem, fe- | dele certe, si minus prudens,
consilium adferam. | Ego Batavis facile assentior,
dissidia illorum | absque Nationalis Synodi dijudica-
tione tolli | nullo modo posse. Quotiens enim Prouinciales
hactenus Hollandiae et Westfrisiae conuentus | celebrati
sunt, quod in iis plurimum pollerent | Arminiani,
deterior semper, non melior Ortho- | doxorum causa euasit. |
Nunc vero cum... ad optatam illam et... diu expectatam

Synodum Nationalem res delata est, in qua reliquae
 provinciae Belgicae quinque, ab hoc con-|tagio immunes,
 simul assidebunt, haud dubie | [Hl. 18to] salutaris eius
 ac fructuosissimus futurus est exitus: praesertim si ...
 Externorum quoque | regnorum, principum et Ordinum
 Evangelicorum Ortho-|doxorum Theologi eidem interesse,
 ac fidei uni-|tatem assensu et approbatione sua firmare
 non | gravabuntur. | ... Quae cum ita sint, Vir Clarissime,
 equidem non video, | cur inclyti quatuor Civitatum Euan-
 gelicarum Helue-|ticarum proceres, ab uniuersa libera
 Belgia | Republica efflictim rogati, non etiam spectabiles
 desideratissimosque suos legatos ad tam celebrem | ...
 Reformatarum omnium Ecclesiarum | conuentum cupide
 destinarent. Inprimis Illustris | atque Amplissimus noster
 Magistratus, sub cuius | olim pastoris Dn. Bullingeri pia
 memoriae celeberrimo nomine tueri se maxime Remon-
 strantes | student, ... emancipationem illorum mutuum suum
 con-|sensus interpretaretur. ... elaborabis, scio, vir optime,
 ut nostratum quoque | studium sanandae Iosephi con-
 fractionis in tam | illustri Reformatarum prudentissimo-
 rum legatorum | synodo apud omnes constet. | ...
 [Hl. 20to] De caussa Longouiltana quid prope diem Bernae legati |
 effecturi sint, velim certiore me facias, et simul | unde
 nata haec lis, cum tuum erit commodum, paucis | erudias,
 nihil enim certi rescire hactenus potui. | Geneuensium
 vicem doleo, inter ciues primarios, a | tot iam annis stabi-
 lita fide reformata, etiamnum | patriae proditores repp-
 riri. ‡ Nulla in re minus | parcendum, sed celeri omnino
 poena tam immane | facinus vindicandum. | Raeti
 minus sollicitè motum perpetuum mihi inquirere videntur, ...
 De Cleselio initio quoque incertus animi pendebam. |
 Nunc scelera eius in propatulo collocata | serio rem actam
 satis superque declarant. | De thesibus tuis Vir optime
 habeo gratiam. | iis pariter repono munusculum, ut mutuis

officiis | amicitia inter nos perpetuò constet. | Vale. |

Ll. 21^r: unter Brief an Duxen; überfriben: Dn. Wasero. |

Auf.: Quod de munusculis, V. C., tam diligenter | gratias
 ago, agnosco humanitatem tuam... | Placuisse tibi fidele
 consilium meum de mit | tenda ad Batavos legatione,
 gaudeo: ... | ... In Vorstii tetras opiniones | inquisitum in,
 neutiquam existimo. Sed maxi | mam de Pelagianismo
 fore contentionem, et | huicne addicti Remonstrantes, an
 verò eundem | cum veteri orthodoxa Ecclesia damnantes |
 Contra-Remonstrantes à reformata Belgicarum | Ecclesiarum
 confessione desciverint. Qui rei | magno adiumento erit
 Helveticarum Ecclesiarum | legatos cum hisce consentire
 atque illorum de | Dn. Bullingero piæ memoriae vanam
 iactantiam | conuelli. Et sane cum postremis novis |
 adscriptum sit, ipsum Galliae Regem, posthabita Nunciij
 pontificis | et hispani Oratoris acerima dis^{suas}positione, ad
 Batavam | [Ll. 21^r] Nationalem Synodum legatum quoque
 missurum. | maximè operæ pretium erit, et inclytas
 Helveticas | reformatas Ciuitates ad testandum firman-
 dumque | in fidei unitate unanimem reformatorum
 omnium Ecclesiarum | consensum suos quoque legatos
 eò mittere. Inter | quos cùm te Vir El. futurum auguror,
 hoc minus | periculi vel damni hinc aliquid ad nostras
 Ecclesias | posse redundare. | Longouillanum
 negotium ut à septempagiciis deserri | doleo, si à Sabaudis
 sperari | posse quicquam commodi, valde metuo. Scripti |
 Bernensium typis uulgati apud Hallerum exemplar |
 nullum extare equidem miror. Expediret imprimis | id
 diuulgari iustissimamque eorum causam passim | om-
 nibus innotescere. De eius communicatione | ut et de re-
 liquis novis, quæ raptim et lubenter | legi, habeo gratiam. |
 Vale. 25. Augusti 1618.

Ll. 22^r: unter Brief an Duxen; überfriben: Eidem. 8. Sept. 1618.

legi, V. C., scriptum docti illius viri de componendo |

dissidio Religionis Belgico, qui si idem nunc post editum
 Contra-Remonstrantiam sentiret, magna sanè apud me
 consensionis cum Remonstrantibus suspicione laboraret.
 ... Porro auctor is... pia Remonstrantium dogmata vocat;
 Contra-Remonstrantes verò nunquam reformatos [§l. 22to]
 sed illorum dumtaxat aduersarios: eosdem a Gomaro
 separat. ... Tilenum ob auari positam similitudinem
 ab aliis reformatis theologis segregat. ... Fidei infirmi-
 tatem ac languorem pro nihilo ducit, ... De Hispanis
 assentior illi, dissidium hoc ceu occasio- nem rei bene gerendae
 oblatam illos cupide accipuisse [?], non fabricasse. ... [§l. 23to]
 Nec verò ita leues Remonstrantium videri debent errores,
 quem in solo symbolo de fidei articulis tam diuersimode
 sentiunt ut in pag. 97 Contra-Remonstrantiae constat.
 In summa dimicant illi pro creaturis, et liberi in homine
 arbitrii viribus, nam quosum amabo praecisam fidem,
 gratiam resistibilem et inperseuerantiam tantopere ur-
 gent, nisi ut habeat homo, de quo gloriatur: Nos contra
 vni Deo creatori gloriam omnem tribuendam asserimus, ...

Quod porro ad tractandam praedestinationis doctrinam
 attinet, semper ego quidem methodum à posteriori magnopere
 probavi, eamque multis nominibus illi à priori... praeferen-
 dam duxi. [§l. 23to] ... atque in eo nunc rerum statu
 ... collocatas Hollandiae et Westfisiae prouincias, sperandum
 ut sit fore propediem ut illae vnanimi Synodali sententia
 ab Arminij, Vorstij caeterorumque erroneis ac tetricis
 opinionibus salutanter penitusque liberentur. Johannis
 Oatii commentarium de pelagianis et semi-pelagianis, si
 apud Hallerum extat, velim ab illo [§l. 24to] mihi mitten-
 dum cures, si minus, et tibi libri eius copia sit, ad dies
 aliquot communices rogo. Ego vicissim tibi Reformato-
 rum in Hollandia Contra-Remonstrantiam mitto, quam
 lectam... mihi remittas velim. Rumor hic est de miserissimo
 interitu oppidi apud Raetos Fluxij, de quo si quid certi

C. III. 53.

habe, et cuiam religioni eius incolae addicti fuerint,
ut certior me facias, | vehementer rogo. Bene Vale.

8. Sept. | 1618.

Ll. 24^r: Zufuror Brief an Waser; übrückrinben: Dn. Waser.

Ans.: Legationem Batavam ab inclytis Helveticis | Ciuita-
tibus decretam esse, hoc gaudeo vehemen- | tius, quo magis
Orthodoxorum causam illorum | praesentia et assensu
confirmatum iri confido. | At te, Vir Clarissime, in huius
legatis futurum | imprimis aequor. Magni enim refert, |
ad tam celebrem multarum nationum con- | uentum
non modo theologiae, sed et politi- | ces atque exterarum
linguarum peritum mittere; | Qui ⁱⁿ reliquis Ciuitatibus
deputabuntur fac amabo | ut sciam. | Clarissimum
virum Dn. Brederodum, ut nomine iucundum mihi notum,
sic familiaritate coniunctiorem | fieri peto. Quare cum
primum | Tigurum denuo venturus est, eum summis meis
precibus | eiectum expatiatum ad me deducas velim. |

22. Sept. 1618. |

Ll. 25^r: Helvetic Brief an Waser; übrückrinben: Dn. Waser. 10. Octob.

Ans.: Vix credidissem, Vir Clarissime, fore ut voto meo |
eventus non responderet. ... Nunc quum | Amplissimo
nostro Magistratui placuit Dn. | Breitingerum... eò ab-
legare, | rectè, meo iudicio, fecissent, si Basiliensium |
exemplo duos, adeoque te simul cum | Dn. | Breitingero
destinassent. Id quod ei, velut | totius Helvetiae Rei-
publicae primariae Ciuitati | longè magis licuisset. |

Barnesfeldii proditio summa Auaici Principis | solertia
ac sagacitate per Dei benignitatem pate- | facta, magno
Ordinibus adiumento erit, quo | Belgicis Ecclesiis religionis
puras et Reipublicae | pax ac tranquillitas restitatur,
eademque repe- | titis tertio vel quarto anno synodis na-
tionalibus, quae | annis pene viginti vnius Barnesfeldii
opera haberi desiderant, | ... conseruetur. |

Ll. 25ro - 30ro lxxx.

O. III. 53.

Ll. 31^r: epist. Brief an Wild in Genf, übrschr.: Wildio Genevam.

Ans.: Posteaquam, mi Wildi, parum commodi ex tua
tua [.] disciplina ad filios redundare posse censes,
rectè facis, qui simul ac laboris tui annus | tertius de-
cursus fuerit, de discessu cogitas; | ne aetas haec filio-
rum sine fructu abeat, sed | successoris vel diligentia,
vel alia docendi | optiori ratione ac methodo ingenia
illorum | maturè excolantur... Qui nullam | aliam do-
cendi rationem nisi plagis ac ver- | beribus admixtis
nouit, eum ego parum | ad erudienda nobilia ingenia...
aptum iudico: ... [Ll. 31ro]... Quae cum ita sint, facile
assentior ut | elapso triennio successori tuo, in quo nan-
ciscendo dabo interea operam, filios de manu | in manum
tradas. ... Quod de nouo hospitiis | cogitant, aegre fero
... quòd | si vero ad studia applicent animum, | plus
consueto hoc quam incognito | adhuc loco profecerint. |

Ll. 32^r: Brief an Adrupp nach Lausanne; übrschr.: Lausannam.

Ans.: In summo meo dolore, quem cepi ex inopinata | filii
inualetudine, magno mihi V.C. solatio est, | obtigisse
ei et hospitem et medicum sin- | gulari humanitate ...
Qua | propter magnopere filii consilium probo, qui Me | dici
curae ac fidei totum se istic dedere quam | domum
reuocari malit. ... In magno igitur beneficii loco pono |
filium graui hoc morbo istic affectum esse, | ubi optima
medendi iuuantique eius se offert | occasio, ac Deum
Opt. M. votis omnibus obtestor, | ut pro sua benignitate
quae adhibentur remedia, bene ac feliciter eue | nire sinat
prosperosque. |

Ll. 32ro bis 42^r lxxx.

Ll. 43ro bis 45^r von Friedrich von Mevius; de Romanae reipublicae
vicissitudine, de ingeniis Romanorum, de interitu rei-
publicae Romanae, de execrabili agnatorum odio, quae
magnam merentur admirationem; de mirandis.

Ll. 45ro bis 48ro lxxx.

